

Jes Lunde (SF):

Regeringen vil gerne have os til at tro, at det går godt på alle områder. Ja, det er lige før, regeringen tør sige, at det går ufattelig godt. Men dér nærmer den sig nok alligevel en tærskel, hvor en vis ydmyghed får den til at tøve lidt.

Var der ikke noget med en statsminister Schlüter, der kom for skade at sige, at det gik ufattelig godt, selv om betalingsbalancen viste katastrofale underskud? Regeringen risikerer meget let at gentage historien under lidt andre overskrifter. Den siger, at det går godt, samtidig med at arbejdsløsheden sætter Danmarksrekord.

Derfor vil jeg gerne begynde min tale med at minde om, at arbejdsløsheden betyder, at i hundredtusindvis af mennesker får ødelagt deres liv. Der er intet, der kan retfærdiggøre, at vi fordeler goder og byrder i vores samfund sådan, at disse forhold skal fortsætte.

Arbejdsløsheden indebærer en hel serie af ødelæggende omstændigheder for den enkelte, som kan være svære at forstå, når man har sit gode og faste job.

Først er der styrken af den økonomiske øretæve. Mange har sikkert stadig en forestilling om, at man får 90 pct.s dækning af den tabte arbejdsfortjeneste. Det er også rigtigt nok i princippet. Men der er et loft på i øjeblikket 2.634 kr. om ugen, og dermed er det absolut de færreste, der får de 90 pct. dækket. Gennemsnittet er en dækning på 67 pct. Eller sagt omvendt: Det typiske er, at man taber en tredjedel af sin indtægt, når man bliver arbejdsløs.

Med den livsstil, mange har lært op igennem 1960'erne og 1970'erne, er det de færreste familier, der indretter sig, så de uden problemer kan inkassere et sådant økonomisk tab.

Derfor ser vi i aviserne, at tvangsauktioner går hånd i hånd med den store arbejdsløshed. Mange tvinges fra hus og hjem, og det betyder ofte, at de oven i det økonomiske tab ved selve arbejdsløsheden tvinges ud i tab af titusindvis af kroner, ja, i værste fald i hundredtusindvis af kroner, når huset går på tvangsauktion. Det kan for mange mennesker simpelt hen være svært at rejse sig igen efter sådan en økonomisk nedtur.

Men de økonomiske konsekvenser er trods dette kun én side af sagen. Dertil kommer de sociale og psykiske virkninger. Tabet af kolle-

ger og det daglige sociale samvær skaber en tomhed, hvor der er rigelig tid til at spekulere over, hvorfor det gik galt. Selv i situationer, hvor arbejdsløsheden er indlysende uforskyldt – virksomhedslukninger, svigtende ordretilgang osv. – ved vi, at den enkelte ofte ender med at se det som et voldsomt personligt nederlag. Man føler sig kasseret, sat udenfor og nægtet retten til at være med i samfundet på lige fod med andre. Selvværdet lider hos mange et knæk, når arbejdsløsheden løber længere end de første par måneder. Adskillige undersøgelser dokumenterer, at en stor del af de arbejdsløse får både helbredsmæssige problemer, et stigende medicinforbrug og psykiske problemer.

Det ligger meget dybt i os alle som en nedrevet værdi i vores kultur, at vi skal være til arbejdsmæssig nytte i fællesskabet. Deri ligger en meget væsentlig del af vores værdi som mennesker, og uden den er vi næsten intet.

Det kan også beskrives på en anden måde: Mennesket er et socialt væsen, hvor en af de meget væsentlige ting for os er at kunne give og yde. Det er derigennem, at vores livs fylde og vigtigheden af vores eksistens mærkes. Kan vi give andre noget, ved vi, at vi er noget og kan noget.

Rigdom er ikke at have meget, rigdom er at kunne give, som den tyskfødte filosof Erich Fromm formulerede det.

Det er ikke så sært, hvis de arbejdsløse føler sig sat udenfor. På den ene side siger man til dem, at de kun har værdi, hvis de er med til at bidrage arbejdsmæssigt til fællesskabet. På den anden side siger man til dem, at de ikke må være med. Den tvungne arbejdsløshed er derfor utålelig, og SF vil aldrig affinde sig med den.

Folketinget må sætte sig som sin allervigtigste opgave at fjerne den ved at sætte øget aktivitet i gang i den private sektor med nyttige opgaver, hvor der især ligger meget og venter på miljøområdet, ved at bedre den offentlige service i børnepasning, ældreomsorg og afvikling af ventelisterne på sygehusene – her er der brug for mange af de ledige hænder – og ved at uddanne mere, så de arbejdsløse kan få de samme kvalifikationer som dem, der er i beskæftigelse.

Det er samtidig forudsætningen for at fjerne den tvungne arbejdsløshed helt ved at fordele